

Kehittämiskoalitioita vai tiukkoja kuvauksia?

Hyvien käytäntöjen haasteet
Sadonkorjuu ja uudet innovaatiot

16.11.2007

Ilse Julkunen

The background of the slide is a solid dark brown color with a faint, repeating pattern of stylized autumn leaves in a lighter brown shade. The leaves are scattered across the frame, some overlapping, creating a textured, organic feel.

Mistä katse?
Mikä tausta ja teoria?
Mitä kokemuksia?
Mitä suuntaviivoja?

Hyvät käytännöt-ohjelma 2004-2007

- Stakesin valtakunnallisena tehtävänä Hyvät käytännöt- ohjelmassa on ollut:
 - - edesauttaa hyvien käytäntöjen luomista,
 - - koota ja levittää tietoa hyvistä käytännöistä,
 - - verkostojen syntymisen tukeminen (valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset verkostot)
- luoda toimiva ja pysyvä rakenne hyvien käytäntöjen luomiselle ja levittämiselle.

Mitä on saatu aikaan?

- Ohjelman aikana on tuettu hyvien käytäntöjen luomista mm. kehittämällä uusia työtapoja kuten työpajatyöskentelyä, jossa hankkeet saavat myös vertaiskonsultaatiota ja tukea hyvien käytäntöjensä kuvaamisessa.
- Hyvän käytännön verkkosivu (www.hyvakaytanto.fi/www.godpraktik.fi) on tunnettu väylä levittää tätä ajattelua edelleen.
- On rakennettu sosiaali- ja terveydenpalvelujen Hyvät käytännöt verkosto, jonka avulla on integroitu hyvät käytännöt -ajattelutapaa ja toimintamallia osaksi Stakesin työtä ja näin pyritty lisäämään hyvien käytäntöjen kuvauksia ja ajattelun tuntemusta.

Hyvät käytännöt ja kehittämisen tasot

1. Ensimmäisen asteen tulokset – välittömät muutokset
2. Toisen asteen tulokset – kestävät muutokset (vaikeita saavuttaa vain projektitasolla, tarvitaan muutoksia rakenteissa) Generatiivisia muutoksia
3. Kolmannen asteen tuloksia – muutoksia infrarakenteissa
4. Neljännen asteen tulokset – yhteiskuntatasoisia muutoksia (Ohjelmavisiot)

Tuomo Alasoini (2006) Tuntosarveja ja tulkkeja.

Välittääkö kukaan jatkuvuudesta?

➤ Projektikehittäminen on tuottanut paljon hyviä ensimmäisen asteen muutoksia, mutta samalla toisen asteen muutokset ovat jääneet vähiin. Tarkastelemme omia tuotoksia, mutta ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on paljon vähemmän kehittyneempää.

Arnkil, Tom: Okavanago-kehittäminen.

Kehittämistyön risteysksiä: Riitta Seppänen-Järvelä,
Vappu Karjalainen (toim).

Mitä katseen muutos merkitsee kehittämishankkeissa?

- Kehittämishanketta ohjaa yhteiskunnallinen tieto, asiakas- tai palvelujärjestelmätieto, teorettinen ja tutkimuksiin pohjautuva tieto sekä erityisesti osallisten tuottama → tiedon tuottamisen tapa refleksiivinen
- Tuotettu tieto muuttaa toimintaa ja toiminnasta tuotetaan tietoa koko ajan → tiedon tuottamisen tapa sirkuläärinen
- Ensimmäisen asteen tuloksista → toisen asteen tuloksiin
- Sisäisestä validiteetista → ulkoiseen validiteettiin

Minna Kivipelto & Tuija Lindqvist: Ihmistieteiden vaikuttavuustutkimus

Chen Huyen (2005): Practical program evaluation: Assessing and improving planning, implementation and effectiveness.

Vuorovaikutteinen orientaatio..

- **Paradoxen: Människor behöver lära sig allt snabbare och världen blir mera komplex**

- **Betydelsen av ett gemensamt språk:**

”Komplexiteten i organisationer leder till olika subkulturer, med olika uppfattningar, språk, och mentala modeller. Det här leder i sig till ett växande behov av att utbyta ideer och skapa en gemensam förståelse. Annars riskerar det hela att bli fragmenterat och kommunikationen haltande”

”Därför behövs dialog för att hjälpa grupper skapa en högre medvetenhet och därigenom bli mer kreativa och samtidigt mer effektiva”

Jani Roman 2005: A study of organizational dialogue

Paikallinen tieto

- Pätevien tulosten aikaansaamiseksi ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ennakoimiseksi tieteen olisi sitouduttava vahvemmin niihin konteksteihin, joissa sen tutkimat ilmiöt ilmenevät ja joita sen tulosten tuottamat vaikutukset koskevat.

Nowotny, Scott, Gibbons (2002): Rethinking science: Knowledge and the public in the age of uncertainty

Kriittinen ja monipuolinen arviointi

- Kehittämishanke on pohjattu tarpeiden analysointiin, joka lähtee palveluiden sisältä
- Kehittämishanketta ohjaa ensisijaisesti osallisten tuottama, kriittisen teorian avulla analysoitu tieto
- Kriittinen näkökulma arviointiin edellyttää dialogisuutta ja avoimuutta sekä sosiaalisen ja poliittisen toimintaympäristön huomioimista.

Tiedon luomisen edellytyksistä

- Tietoa ei voi mieltää yksinomaan varastoiduksi informaatioksi, jota on mahdollista siirtää yksilöltä toiselle irrallaan sen haltijasta
- Lähtökohtana on sen sijaan käsitys, jonka mukaan tieto syntyy inhimillisen vuorovaikutuksen kautta, kun yksilöillä on mahdollisuus kohdata toisiaan

Hyvät käytännöt perustuvat vuorovaikutteiseen tiedonlevittämisen viitekehykseen, jossa tavoitteena on nostaa esiin generatiivisia käytäntöjä, joilla tarkoitetaan konkreettisia toimintamalleja yleisempiä toimintatapoja, esimerkiksi kykyä luoda uusia toimintamalleja muuttuvissa tilanteissa.

Hyvien käytäntöjen näkökulma on siten
laajentunut:

Tiedon lisäämisen ja teknologisten
innovaatioiden rinnalle on nousemassa
systeminen toimintatapa, jonka ytimessä on
rakenteiden, palveluiden, teknologioiden ja
organisaatioiden muodostamien kokonaisuuksien
kehittäminen.

*Lähtökohtana hyvien käytäntöjen
leviämiselle on, että tieto syntyy
inhimillisen vuorovaikutuksen kautta ja
että tarvitaan ajattelu- ja toimintatapojen
muutosta, joka on myös avoimen
innovaation lähtökohta.*

Hyvän käytännön käsittämisen ajattelutapoja

Rationaalinen suunnittelu	Oppiva organisaatio	Avoin ja monimuotoinen toimintaympäristö
Hierarkkinen	Vuorovaikutteinen	Vuorovaikutteinen
Vahva asiantuntijuus	Tietämys kehittyy yhteisessä oppimisprosessissa	Tietämys kehittyy arjen kommunikaatiossa
Ilmitietoa ja yleistyksiä	Ilmitietoa ja hiljaista tietoa	Paikallisteoriaa ja hiljaista tietoa
Lineaarinen	Samanaikainen oppiminen ja kehittäminen	Itseorganisoituvaa toimintaa
Varmaa tietoa	Opitaan yllätyksistä ja virheistä	Epävarmuus ja paradoksit kuuluvat prosessiin

Vertaa Robert Arnkil: Hyvien käytäntöjen levittäminen EU:n kehittämisstrategiana. Kehittämistyön risteyskirjassa

Hyvien käytäntöjen levittäminen

- Hyvien käytäntöjen levittäminen on sitä vaikeampaa mitä abstraktimmasta ja monimutkaisemmasta ilmiöstä tai ideasta on kyse.
- Pääpainon tulisi olla sellaisten vuorovaikutteisten ympäristöjen luomisessa, jotka voivat edistää yhdessä oppimista ja uuden tiedon muodostumista (esim. oppimisverkostot).

Että se leviäisi jostain vain sen takia, että esimerkiksi ammattilaiset toteaisi, että tämä on niin kuin hyvä malli, aletaan soveltaa tätä meillekin, niin silloin se leviää aika hitaasti.

Sen pitää olla jotenkin se oppimisympäristö, oppimisfoorumit ja oppimisrakenteet näihin hyviin käytäntöihin liitettyinä. Silloin ne tulee mun mielestä suuremmalla todennäköisyydellä omaksutuiksi ja todeksi.

Korhonen Satu ym 2007: Arviointi ja hyvät käytännöt
sosiaalipalveluissa

MigMap – Governing Migration

A Virtual Cartography of European Migration Policies

<http://www.transitmigration.org/migmap/>

MigMap conveys a picture of how and where the production of knowledge is currently taking place in the area of migration – and of who is participating in and has access to it. It examines how the various key players in the public and private spheres are interrelated and funded, as well as at the ways in which these spheres overlap or differ in terms of focus, location or personnel. Finally, it analyses how responsibilities are allocated and legitimised – and explores the theories, data and discourses upon which current paradigms in migration are based.

The four maps “Key Players”, “Discourses”, “Europeanisation” and “Places + Practices” provide access to a broad range of information on players, debates, processes and events that together comprise Europe’s present day migration policies.

Tiukat ja luovat kuvaukset?

- Hyvän käytännön- ohjelman kehittämä innovaatio on malli, jonka avulla hyväksi arvioitu sosiaali- ja terveysalan käytäntö voidaan tiivistetysti ja läpinäkyvästi kuvata. Malli on saanut laajaa kiinnostusta sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Mallin avulla kuvataan käytännön osatekijät, kehittämisympäristö, käytännön toimivuuden ja vaikuttavuuden arviointi ja sen tulokset sekä suunnitelmat käytännön juurruttamiseksi.
- Hyvien käytäntöjen kuvausprosessin nopeuttamiseksi ja standardoimiseksi seuraava luonnollinen askel mallin kehittämisessä on kehittää sähköinen asiointi- ja tietopankkijärjestelmä. Kuvausprosessin tuotteistaminen sähköiseen muotoon nopeuttaa ja yhtenäistää kuvausten laadintaa.

(Käytäntöä voi ehdottaa kuvausprosessiin sähköisellä ehdotuslomakkeella verkkosivuillamme: hyvakaytanto.fi)

Kehittämiskoalitiot

- Kuvausprosessin sähköistäminen ja sähköisen hyvinvointiaseman rakentaminen ovat tärkeitä edistysaskelia sille, että hyvät käytännöt leviävät.
- Ajatuksena kuitenkin on, että ennen kuin hyviä käytäntöjä voidaan kehittää ja ottaa käyttöön, tarvitaan ajattelu- ja toimintatapojen muutosta.
- Näin ollen tarvitaan tiedon levittämisen tueksi laajoja kehittämiskoalitioita, jotka kokoavat kukin omalla substanssialallaan keskeisiä toimijoita.

Laaja kehittämisorientaatio ja kriittinen massa

- alueen kehittämisen tuki ja generointi
- hyvien käytäntöjen tunnistaminen, kuvaus
- hyvien käytäntöjen implementoinnin vauhdittaminen

**vuorovaikutteinen sähköinen
alusta ja tietopankki hyvistä
käynnöistä**

Hyvien käytäntöjen tulevaisuusstrategia

- Saatava suurempi joukko kokeilijoita ja kiinnostuneita mukaan heti alusta lähtien.
- Hyväksyttävä ja kannustettava kehittämistä erilaisilla kehittämiskonsepteilla.
- Luotava tiedon- ja kokemusvaihdon areenoita sekä yhteiskehittelyn prosesseja
- Edistettävä kehittämisen avointa, reflektiivistä ja systemaattista benchmarking- ja benchlearning-toimintaa.
- Hyvien käytäntöjen validointi kriittisen, dialogisen testauksen pohjalta.
- Kriittinen ja systeeminen ajattelu

Kiitos

Materiaali seminaarista löytyy:

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi->

[FI/hyvakaytanto/seminaari161107/](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/hyvakaytanto/seminaari161107/)

